

Ikt.szám: 2016

Beszámoló a Gyermekjóléti Szolgálat és Családok Átmeneti Otthona 2015. évi működéséről

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló többször módosított 1997. évi XXXI. tv. (a továbbiakban Gyvt.) 96. §. (6) bekezdése kimondja, hogy az önkormányzatoknak minden évben átfogó értékelést kell készítenie a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról.

A jogszabályi kötelezettségből adódóan intézményünk elkészítette a gyermekjóléti szolgálat és a Családok Átmeneti Otthona 2015. évi munkájáról szóló beszámolót.

Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások

Gyermekjóléti szolgáltatás

Városunkban a **gyermekjóléti szolgáltatás** feladatait 2015-ben az Útkeresés Segítő Szolgálat keretében működő gyermekjóléti szolgálat, mint önálló szakmai egység látta el.

Tárgyi, személyi feltételek

Az intézmény székhelye: Dunaújváros Bartók B. u. 6/b. ahol két szakmai csoport látott el az önkormányzat számára kötelező feladatot, így a családsegítést és a gyermekjóléti szolgáltatást.

A két szakmai csoport egymástól elkülönített, önálló dokumentációt vezetett.

A szolgálat épülete, helyiségei a 2003-ban történt átalakítások és felújítások óta egyre több karbantartást, felújítást igényeltek az ügyfélfogadásra kialakított helyiségek, bútorzatok, valamint az irodahelyiségek elhasználódtak, állapotuk megromlott.

2015. utolsó harmadában az intézmény alsó szintjén lévő fogadó szobák egy része tisztasági festésen esett át, a régi elavult bútorzat cseréje is megtörtént.

Az ügyfelek ellátása komfortosabbá és biztonságosabbá vált, a szobák kialakításakor elsődleges szempont volt a családbarát környezet létrehozása, továbbá a család és gyermekjóléti központ feladatainak ellátására történő felkészülés.

A gyermekjóléti szolgálatnak 2012-től kötelező minden nap adatot szolgáltatni a szociális és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevők országos nyilvántartásának (TEVADMIN) rendszerébe. Ez több száz gyermek adatainak elektronikus kezelését jelenti. Az adatszolgáltatás 2015-ben is folyamatos volt.

2015. évben folytatódtak a gyermekjóléti szolgálatnál a személyi változások a családgondozó és az asszisztens munkakörökben. A 9 fő családgondozó, 3,5 fő asszisztens és a 2 fő gyógypedagógus státusz tekintetében az év folyamán folyamatosan voltak betöltetlen állások.

2015. decemberben 9 fő családgondozó, 2,5 fő családgondozó asszisztens és 2 fő gyógypedagógus végezte a családok és gyermekek ellátását, a kliensek fogadását. A jól képzett szakemberek elvándorlásának oka egyértelműen a gyermekvédelemben dolgozók anyagi és erkölcsi megbecsülésének hiánya. A betöltetlen státuszokra meghirdetett állásokra alig volt jelentkező.

A szolgáltatások ellátását megbízási szerződés alapján jogász és pszichológus segítette.

A jelzőrendszerrel való együttműködés tapasztalatai

A gyermekjóléti szolgálat **szervezési tevékenységének** keretében a veszélyeztetettség megelőzése érdekében észlelő- és jelzőrendszert működtet, mely a gyermek veszélyeztetettsége esetén köteles jelzéssel élni a gyermekjóléti szolgálat felé.

A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés folyamatos és kölcsönös volt. A jelzést tevőt a szolgálat a megtett intézkedésekről tájékoztatta. A családgondozók a kapcsolattartás során a gondozási-nevelési tervben meghatározott feladatokat rendszeresen egyeztették. A család és a jelzőrendszer tagjaival közösen megtartott esetkonferenciák beépültek a mindennapi családgondozói munkába.

Az év folyamán a szolgálat a jogszabályban előírt **6 alkalommal szakmaközi megbeszélést** hívott össze az oktatási-nevelési intézményekkel, a védőnői szolgálattal, a bölcsődékkal, a nevelési tanácsadó intézettel és a rendőrkapitánysággal a gyermekvédelmi törvény 2014. március 15-től életbe lépett változásának tükrében, témája a gyermekbántalmazás bejelentésének zártan kezelése volt. A szolgálat 2015. március 24-én **Városi Gyermekvédelmi Tanácskozást** szervezett.

2015-ben a szolgálathoz összesen **351 jelzés** érkezett.

Az összes jelzést figyelembe véve **43** esetben érkezett **állampolgári** bejelentés.

A **rendőrség 43**, a **védőnői hálózat 15** esetben élt jelzési kötelezettségével.

A **járási gyámhivatal 51** jelzést küldött a szolgálathoz, többségében tankötelezettség elmulasztása miatti ügyekben.

Az előző évekhez hasonlóan 2015-ben is leggyakrabban a **közoktatási intézmények** éltek bejelentéssel. Az **iskolák 130** alkalommal, az **óvodák** pedig **17** alkalommal tettek eleget jelzőrendszeri kötelezettségüknek. A kisgyermek gondozásával foglalkozó **bölcsődei hálózat 3** alkalommal jelzett /1. ábra/

1. ábra

A 2010. évi LXVI. törvény 2010. augusztus 30-ai hatállyal bevezette az **iskoláztatási támogatás** jogintézményét. A jogszabály a gyermekjóléti szolgálat részére meghatározta a tankötelezettség elmulasztásával kapcsolatos feladatokat. Ennek értelmében a gyermekjóléti szolgálat az 50 órát nem meghaladó igazolatlan mulasztás esetén a családdal, valamint a gyermek iskolájával való együttműködés keretében az alapellátás vagy eseti gondozás eszközeivel nyújt segítséget az iskolai mulasztás feltérképezésében és a problémák megoldásában. A jogszabály szerint az 50 órát meghaladó igazolatlan iskolai mulasztás esetén az iskoláztatási támogatás megszüntetése mellett a 16 éven aluli gyermek védelembe vételére is sor kerül.

A 2015. évben **123 jelzés** érkezett a szolgálathoz tankötelezettség elmulasztása miatt. 2013. szeptembertől az iskolákban folyó ifjúságvédelmi munka feltételei és szabályai más kereteket kaptak. Ebből kifolyólag a város több iskolájában kizárólag az osztályfőnökök végzik ezt a tevékenységet. Az ifjúságvédelmi felelős személyének hiánya némely esetben lassítja a problémák időbeni jelzését, feltárását, megoldását. 2015. szeptembertől a Nemzeti Köznevelésről szóló törvény a felelősséget az intézményvezetők hatáskörébe helyezte. Az 50 órát meghaladó igazolatlan iskolai mulasztás miatt a járási gyámhivatal **16** esetben (16. életévüket be nem töltött kiskorúak esetében) védelembe vette a gyermeket.

A jelzőrendszer hatékonyabb működése és a jelzést adó védelme érdekében lényeges szabályozást vezetett be 2014. március 15-étől a gyermekvédelmi törvény 17. § (2a) bekezdése és 130/A. § (2) bekezdése.

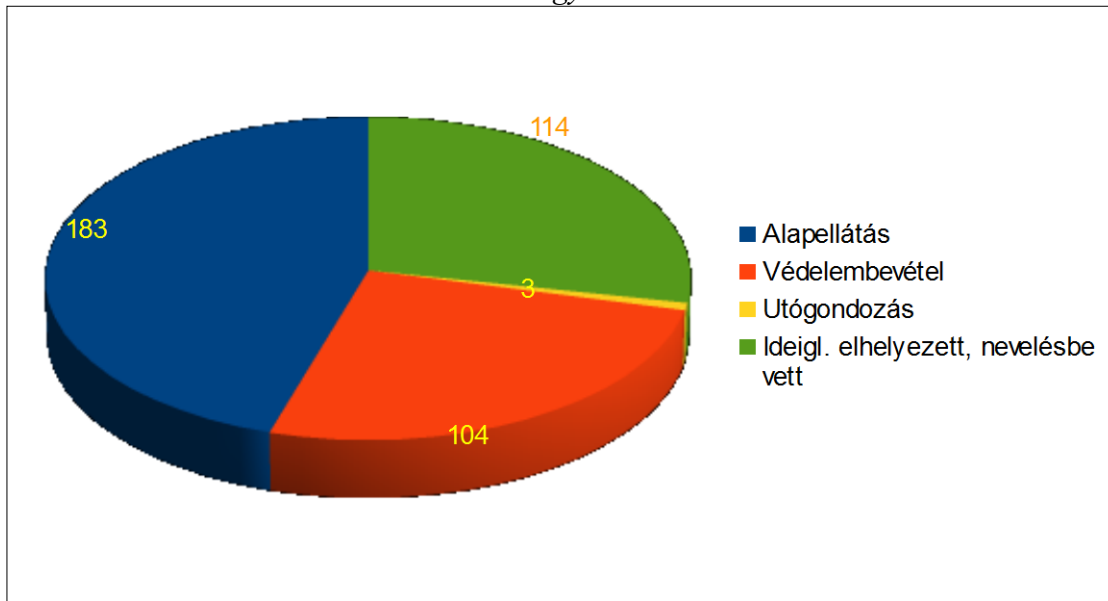
Ennek értelmében a gyermekjóléti szolgálatnak és a gyámhatóságnak a gyermek bántalmazása, elhanyagolása miatt jelzést tevő intézmény, személy adatait külön kérelem nélkül is **zártan kell kezelnie**. A tapasztalatok ugyanis azt mutatták, hogy sokszor a család retorziójától való félelem miatt nem kerül sor a gyermek bántalmazásának, elhanyagolásának jelzésére. A szabályozás bevezetése elősegítheti a gyermekvédelmi jelzőrendszer hatékonyabb működését, a jelzést adó személy védelmét. 2015-ben **17** esetben érkeztek a fenti okokból jelzések a gyermekjóléti szolgálathoz, többségében megalapozottan.

A gyermekjóléti szolgálat ellátási formái, valamint a hozzájuk kapcsolódó szakmai tapasztalatok

2015. évben a gyermekjóléti szolgálatnál **családgondozásban részesülő gyermekek száma 567 fő** volt, ez **396 család** gondozását jelentette.

2015. évben **138 család 163 gyermekét** érintette az **eseti gondozás**. Eseti gondozásra akkor került sor, amikor a család életében olyan kisebb funkciós zavar merült fel, amely a családgondozók részéről nem igényelt folyamatos kapcsolattartást, ezért a kliensek részére nyújtott információ, illetve együttműködésükkel 2-3 konzultáció elegendő volt a problémák kezelésére. Számos esetben a már nem tanköteles kiskorúak, nagykorú fiatalok és szüleik tankötelezettség szegés következményeiről szóló tájékoztatását szolgálta a kapcsolatfelvétel. Az eseti gondozást követően több esetben az alapellátásban való gondozás megkezdése vált szükségessé, mert intenzívebb és tartósabb kapcsolattartást és esetkezelést indokolt a család problémáinak kezelésére.

2. ábra
A gyermekjóléti szolgálat szakmai tevékenységének alakulása 2015-ben
/Ellátott gyermekek száma/

A segítségnyújtás elsődleges módját az **alapellátásban** történő családgondozás jelenti. Alapellátás keretében **120 család 183 gyermekét gondozták** a családgondozók. /2.ábra/ Ennek során az elkészített gondozási-nevelési tervnek megfelelően rendszeres kapcsolattartás keretében - a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával - végezték szakmai tevékenységüket. Az alapellátásban történő családgondozás a segítő kapcsolatra épült, mely a szülők és a gyermekek családgondozóval történő együttműködésén alapult. Az együttműködésen kívül meghatározó volt még a gyermekek veszélyeztetettségének mértéke, a család mit látott problémának, valamint segítséggel képes volt-e a veszélyeztető tényezők megszüntetésére, a család egységének megerősítésére.

2015. év során a szolgálat **73 család 104 gyermekét gondozta védelembe vétel** keretében. /2. ábra/ Védelembe vételre akkor került sor, ha a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátás önkéntes igénybevételével nem lehetett megszüntetni, a gyermek körül a problémák tovább súlyosbodtak, veszélyeztetettsége továbbra is fennállt vagy fokozódott. A védelembe vétel szükségszerűsége sok esetben az együttműködés hiányosságán alapult, hiszen a fennálló problémát közösen kellett volna megoldani a szülő és a gyermek aktív közreműködésével.

2015. évben is az alábbi kiemelten súlyos problémák, illetve ezek együttes fennállása esetén vált szükségessé a védelembe vétel vagy annak fenntartása:

- anyagi, megélhetéssel és lakhatással összefüggő problémák,
- szülők gyermeknevelési nehézségei, a gyermekek fizikai és érzelmi elhanyagolása vagy bántalmazása,
- szülők életvitele, családon belüli súlyos konfliktusok, szenvedélybetegségek, gyermekek drogfogyasztása,
- elvált, vagy különváltan élő szülők gyermekekkel való kapcsolattartás miatti konfliktusok,
- pszichés megbetegedések,

- iskolai magatartásproblémák, tankötelezettség szegés /magas számú igazolt és igazolatlan hiányzások/, csavargás,
- 16 éves kor alattiak 50 órát meghaladó igazolatlan iskolai hiányzásai.

A védelembé vétel 2013. január 1-jétől a járási gyámhivatal feladata, mely az eljárások során határozatot hozott. Ebben megfogalmazta és rögzítette azokat a feladatokat, amelyeket a veszélyeztettség megszüntetése érdekében a klienseknek be kellett tartaniuk. A családgondozó a határozatban foglaltaknak megfelelően az érintettek bevonásával minden esetben gondozási-nevelési tervet készített és az abban foglaltaknak megfelelően látta el a gondozási feladatát.

A gyermekjóléti szolgálat feladata a **veszélyeztettség miatt családjukból kiemelt, szakellátásban** – gyermekotthonban, lakásotthon hálózatban vagy nevelőszülőnél – nevelkedő gyermekek családjukba való visszahelyezését elősegítő családgondozás, ill. a családjukba visszahelyezett gyermekek utógondozása. /2. ábra/
2015. évben a visszahelyezés elősegítése érdekében a szolgálat **61 családot** gondozott. Ez a családgondozói tevékenység **114 gyermeket** érintett.

A szakellátásban nevelkedő gyermekek családjának gondozása során a családgondozó az alábbi feladatokat látta el:

- lakhatási problémák esetén közreműködött albérlet keresésében, illetve önkormányzati bérlakáshoz jutás jogosultságának feltérképezésében,
- munkanélküliség esetén segítséget nyújtott álláskeresésben, hivatalos ügyek intézésében,
- tájékoztatta a szülőket az igénybe vehető szociális támogatásokról,
- életvezetési, gyermeknevelési tanácsokat adott, adományokat közvetített,
- a szülőket mentális megsegítésük érdekében a szolgálat pszichológusához irányította,
- a szülők és gyermekek közötti kötődés erősödése érdekében szorgalmazta a rendszeres kapcsolattartást (a gyermek a hétvégét, valamint a szünidőt vagy annak egy részét a családjában tölthesse),
- otthontalan szülők esetében telefonálási lehetőséget biztosított a gyermekkel való kapcsolat megtartása céljából,
- együttműködött a gyámmal, a nevelőszülői/gyámi tanácsadóval, a szakellátás gyermekotthoni családgondozóival.

A családgondozói munka során a tapasztalat az volt, hogy a szülők nem, vagy csak nehezen tudtak és akartak azonosulni a változtatás szükségességével, ezért az erőfeszítésre vonatkozó motiváltságot is nélkülözik. A gyermekkel való kapcsolattartás nehézsége gyakran a kedvezőtlen anyagi helyzetből fakadt, mert a gondozási helyre utazás sok esetben komoly költségeket jelentett a szülőknek. Szakellátásból otthonába visszahelyezett kiskorúak **utógondozását 3 család/3 gyermek** esetében végezte a szolgálat, mely gondozás egy évig tart. Ennek során a családgondozó feladata volt figyelemmel kísérni és elősegíteni a gyermekek visszailleszkedését a családjukba és tágabb közösségükbe. /2. ábra/

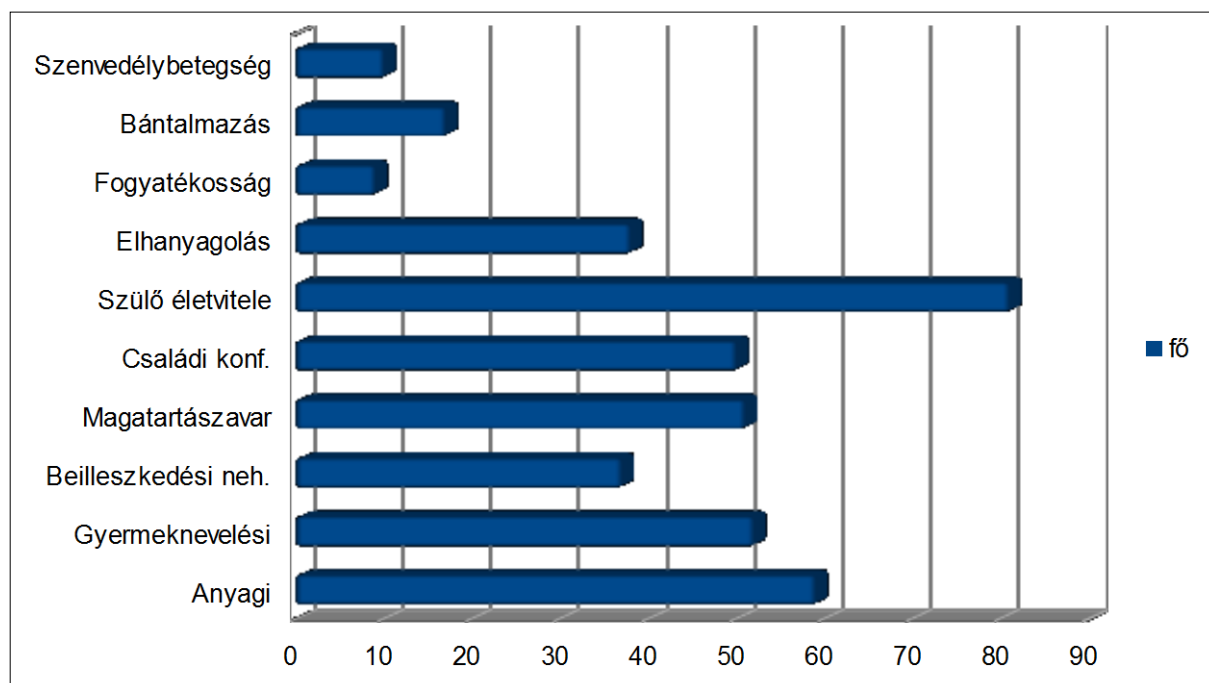
A szolgálat feladata a hozzá forduló vagy a jelzőrendszer által jelzett **szociális válsághelyzetben lévő várandós anyák** gondozása. A családgondozó segítséget ajánlott fel a legtöbb esetben anyagi, családi, párkapcsolati, lelki problémával küzdő anyák részére, pszichológust biztosított számukra, valamint adományokat közvetített az újszülött fogadásához szükséges otthoni környezet megteremtéséhez.

A 2015. évben **3** szociális válsághelyzetben lévő kiskorú **várandós anya gondozására** került sor. Helyzetüket sikerült úgy stabilizálni, hogy az anyák gyermeküket további családgondozói és védőnői segítséggel megnyugtató módon tudták gondozni és nevelni.

Ezen kívül 4 esetben került a szolgálat látókörébe ügyintézés erejéig olyan várandós anya, akiknek újszülött gyermeke szakellátásba került.

A gyermekjóléti szolgálat a fent ismertetett gondozási formák kapcsán kizárólag olyan családokkal találkozott, melyek egyszerre több problémával küzdöttek. A fő probléma kiszűrésével megállapítható, hogy a **szülők életvitele** okozza a legtöbb esetben a gyermekek mindennapjaiban manifesztálódott gondokat. /3. ábra/

3. ábra
A gyermekek veszélyeztetettségének okai
/Ellátott gyermekek száma a fő probléma szerint/

Az Útkeresés Segítő Szolgálat által nyújtott egyéb szolgáltatások

Az Útkeresés Segítő Szolgálat kötelezően ellátandó alapfeladatain túl 2015-ben is működtette **Családi pont** elnevezéssel a szolgáltatásait, melyeket térítési díj ellenében vehettek igénybe a kliensek. Ezen szolgáltatások:

- **Családkonzultáció:** a családok működőképességének fenntartása, javítása érdekében
- **Családi mediáció:** a családon belüli érdek alapú konfliktusok kezelésének módszereként
- **„Kapocs” mediáció:** a gyermek láthatása körül kialakult vitás helyzetekben
- **„Kapocs” találkozási hely szülővel és családtagokkal:** a kapcsolattartásra jogosult személyek számára együttlétre alkalmas hely biztosításával

A szolgálat **gyógypedagógiai-fejlesztőpedagógiai tanácsadást működtetett.** A fejlesztésre járó gyermekek életkora: 2 éves kortól 17 éves korig terjedt.

Mindkét gyógypedagógus telített órarenddel dolgozott, egy gyermekkel 45 percet tudtak foglalkozni hetente, mely időtartam nagyon kevés volt az olyan gyermekek esetében, akiknél összetett volt a probléma vagy több tantárgyból szorultak segítségre, és még így is csak a fejlesztésre, korrepetálásra szoruló gyermekeknek kisebb hányada juthatott ehhez a szolgáltatáshoz.

Az óvodás korosztály esetében az egyéni fejlesztés a gyengébb részképességek fejlesztését, a jól működő területek használatának erősítését, valamint az iskolaérettség elérését egyaránt jelentette.

Az iskolás korosztályból többségében tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek jelentek meg a fejlesztő foglalkozásokon. Ezt a csoportot képviselik azok a gyermekek, akik a tanulás egy-egy részterületén, gyengeségük/lemaradásuk miatt segítség nélkül nem tudnak együtt haladni társaikkal, illetve valamilyen ok vagy okok miatt viselkedésük/magatartásuk megváltozik. Azok a gyermekek, akiknek tanulási problémájának súlyossága még nem indokolja szakvélemény kiállítását, de képesség zavarral, családi háttér hiányával, szüleik korlátozott anyagi helyzetével vagy érdektelenségével küzdenek, kiszorulnak az iskolai fejlesztésből, számukra a városban egyedülállóan intézményünk gyógypedagógusai tudják biztosítani a fejlesztést, korrepetálást, javítóvizsgára vagy felvételire való felkészítést, sikerélményeik fokozását. A gyógypedagógus célja a kialakult tanulási nehézségeken való mielőbbi átsegítés. Gyógypedagógusaink a nyári szünetben szinte szabadságolás nélkül dolgoztak, hiszen a nyár során a gyógypedagógiai munka legfontosabb területe a javítóvizsgákra való eredményes felkészítés volt. A gyógypedagógusok az okok felderítése során együttműködtek a családgondozóval, a gyermek osztályfőnökével.

A 2015. évben is a **pszichológiai tanácsadást** a szolgálatnál dolgozó - pszichológus képesítéssel rendelkező - családgondozó látta el. Az esetek nagy száma miatt egy szerződéssel dolgozó pszichológus is tevékenykedik évek óta. **A két pszichológus összesen 223 esettel foglalkozott, ez 1428 alkalmat jelentett.** Ez az előző évhez képest emelkedő létszámot mutat. A pszichológusi tanácsadás óraszámja változatlan volt, így a legtöbb esetben a családokat csak 3-4 hetente tudta fogadni a szakember, még akkor is, ha erre gyakrabban lett volna szükség. A napi forgalom a 2015. évben is gyakran meghaladta a 10 esetet, ami szakmai szempontból már kezelhetetlen. Legtöbbször egy esetre nem jutott, csak fél óra, ami valódi probléma megoldásra és tényleges terápiára nem lehetett elegendő. A szakmai protokoll egy napon 4-5 esetet tart kielégítőnek, esetenként 50 perc időráfordítással. Sajnos, a szolgálat forgalmát tekintve, a jelenlegi pszichológus szaksegítség számát figyelembe véve ez a protokoll megvalósíthatatlan volt, hatékony és szakmailag megalapozott pszichológiai munkát nagyon nehézkes így végezni.

Az életvezetési tanácsadáson túl személyiség vizsgálatokra, intelligencia és részképesség vizsgálatokra került sor. A felnőtt személyek esetében a nevelési problémákon túl pszichés zavarok rendezésére volt szükség.

Óvodás gyermekek esetében a szülők, az óvodapedagógusok vagy a családgondozók jeleztek problémákat. A tapasztalat azt mutatta, hogy a szülők nevelési módszerei nem alkalmazkodtak az életkori sajátosságokhoz. Az általános iskoláskori magatartási problémák és a tankötelezettség szegés mögött leggyakrabban eddig nem diagnosztizált vagy ellátatlan részképesség-gyengeség és intellektuális probléma állt. A magatartási problémákkal küzdő gyermekek intellektusuk miatt már az általános iskola követelményrendszerét is nehezen tudják elsajátítani. A középiskolás gyermekek esetében az iskolalátogatási kötelezettség elmulasztása volt a leggyakoribb ok, ami miatt felkeresték a pszichológusokat, sok esetben évek óta húzódó kezeletlen és elmérgesedett szülő-gyermek viszony és a kamaszkori problémák kezelésének nehézsége volt az ok.

A pszichológusok munkáját minden esetben segítették a családgondozók és a gyógypedagógusok, akikkel az együttműködés segítette a problémakezelést.

A szolgálathoz fordulók heti két alkalommal vehetnek igénybe **jogi tanácsadást**. A tanácsadás keretében a jogász köz- és magánokiratokat értelmezett, az ügyfelek részére tájékoztatást adott jogi előírásokról, jogszabályokról, segítséget nyújtott kisebb terjedelmű okiratok, illetve hivatalos beadványok megszerkesztéséhez, valamint szükség esetén konzultált a családgondozóval.

A gyermekjóléti szolgálat **szolgáltatási** tevékenységeiről a jelzőrendszer tagjainak segítségével, illetve a helyi médiákban való megjelenésekkel értesíti a város lakosságát. A szolgálat ügyfélfogadási idejében a szolgálatot felkeresőket tájékoztatta a szülőket és gyermekeket megillető jogokról, az igénybe vehető támogatásokról, ellátásokról.

Tanácsadást tartott nevelési-magatartási problémák, családi konfliktusok kezelésében, illetve segítséget nyújtott az ügyintézésben.

A szolgálat honlappal rendelkezik, amelyből az érdeklődők információkhoz jutnak a szolgálat összes szervezeti egységének tevékenységéről, szolgáltatásairól, azok elérhetőségéről.

Az intézmény szervezeti felépítéséből adódóan a gyermekjóléti szolgálat közösen szervezte **szabadidős programjait** a családsegítő szolgálattal, esetenként a családok átmeneti otthonával.

A nyár folyamán az *ADRA Segélyszervezet* külföldi önkéntesek bevonásával és a szolgálat közreműködésével Balatonlellén táboroztatott 11 gyermeket. Az intézmény 2015. augusztus 26-án a hagyományosan megrendezésre kerülő tanszer válogatási lehetőséggel egybekötött nyár- és szünidő búcsúztató **JÁTÉKFESZTIVÁLT** tartott. Ezen 105 fő gyermek és szülő változatos elfoglaltsággal töltött el egy vidám és szórakoztató napot. A játszóház kiegészült - a következő tanévre gondolva - tanszer-, tankönyv- és játékválogatással.

Az év folyamán folytatódtak a havonta rendszeresen szervezett **kézműves foglalkozások**. Hagyományörző céllal szervezett a szolgálat jeles ünnepekhez kapcsolódóan **játszóházakat** is.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 2012. augusztusban elfogadott rendelete alapján az érettségihez szükséges **közösségi szolgálat letöltésében** szolgálatunk **együttműködött** a város középiskolaival.

A diákok a kézműves foglalkozásokon, játszóházas rendezvényeken, valamint év közben a gyermekjóléti szolgálat gondozásában álló gyerekek korrepetálásával segítették munkánkat.

2015-ben a Magyar Élelmiszerbank Egyesülettel kötött szerződések új alapokra helyeződtek. Az élelmiszer adományok közvetítésének legnagyobb területét a helyi Tesco-Élelmiszerbank-Útkeresés közötti háromoldalú szerződés biztosítja, melynek keretében napi szinten szállítja el a szolgálat az áruházban megmaradt kenyeret, szombaton este pedig minden olyan vegyes élelmiszert, melynek szavatossági ideje 48 órán belül lejár. 2015-ben 7.192 kg kenyér, 790 kg vegyes élelmiszer adományhoz jutott a szolgálat, melyet folyamatosan osztott ki a rászoruló családoknak.

Határozott idejű programként szervezte a szolgálat a **szociális nyári étkeztetést**.

Az önkormányzat állami támogatásból biztosította a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek egy részének a szociális nyári gyermekétkeztetést.

A pályázaton elnyert támogatás alapján **300 gyermek részesült étkeztetésben 2015. június 22 - augusztus 28. között**. Az önkormányzat intézményünket bízta meg az étkeztetés koordinálásával.

CSALÁDOK ÁTMENETI OTTHONA

Az intézmény működését szabályozó főbb jogszabályok

A családok átmeneti otthona működésének alapját az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, a 15/1998 (IV. 30.) NM. rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működési feltételeiről, és a 328/2011. (XII. 29.). Korm. rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról írják elő.

Szolgáltatás leírása

A családok átmeneti otthona a gyermekek átmeneti gondozásának egyik formája. A szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére, vagy beleegyezésével biztosítja a gyermekek átmeneti gondozását, szükség szerinti ellátással, indokolt esetben teljes körű ellátás keretében.

A családok átmeneti otthona megszakítás nélküli munkarend szerint működő bentlakásos intézmény, amely az alapellátás keretében a gyermek és szülője, illetve a várandós anya számára alaptevékenységként biztosítja az átmeneti gondozást.

Az otthon befogadja a dunaujvárosi lakcímmel vagy tartózkodási hellyel rendelkező átmenetileg otthontalanul maradt, veszélyeztető környezetből menekülő, családon belüli erőszak áldozatává vált gyermeket és szülőjét, és a válsághelyzetben lévő várandós anyát. A befogadást követően az intézmény értesíti a területileg illetékes gyermekjóléti szolgálatot.

A családok átmeneti otthona a szülő és gyermeke számára az együttes lakhatást otthonszerű elhelyezés formájában biztosítja. Az intézményben tizenkét lakrész áll a rászorulóknak rendelkezésére, ahol egyidejűleg a működési engedély szerint **40 fő ellátását biztosíthatja.** Mindegyik lakóegység 1 szobával, konyhával, önálló vizesblokkal és egy tároló helyiséggel rendelkezik.

Az otthon biztosítja a mosási, főzési lehetőségeket, textíliával történő ellátást és a személyes higiéné feltételeinek megteremtését, szükség szerint ruházatot és élelmiszert, az elsősegélyhez szükséges felszereléseket. A lakhatás fizikai feltételeinek biztosítása mellett pszichológiai, jogi, szociális és mentálhigiénés segítséget nyújt a szülőnek, a bántalmazás, fenyegetés miatt védelmet kereső szülő és gyermeke, a szociális krízis miatt bekerülő családok számára.

Az intézmény minden ellátottal (gyermekek törvényes képviselőjével) megállapodást köt az ellátás megkezdésekor. Az intézményi ellátás igénybevétele önkéntes (kérelemre vehető igénybe), ezért amennyiben a gyermek vagy a család helyzete rendeződik, az ellátás bármikor megszakítható.

A megállapodás szerint az intézményben lakók (ill. törvényes képviselőjük) térítési díj fizetésére kötelezettek. A térítési díj összegét Dunaújváros Megyei Jogú Város Közgyűlésének 22/2010. (VI.25.) önkormányzati rendelete határozza meg. Az ellátásra vonatkozóan a megállapodás tartalmazza, hogy a teljes körű ellátásból mely ellátásokat nyújtja a családok átmeneti otthona és melyeket biztosítja a szülő. Amíg a szülő nem képes ellátást biztosítani a gyermeknek, a családok átmeneti otthona teljes körű ellátást nyújt.

A családok átmeneti otthonának szolgáltatása az elhelyezést kiváltó probléma fennállásáig maximum 12 hónapig vehető igénybe, amit a szülő kérésére indokolt esetben az intézmény egy alkalommal, 6 hónappal meghosszabbíthat.

Családok átmeneti otthonának célja, célcsoportja, szolgáltatással kapcsolatos adatok

A szolgáltatás célja, hogy az ideiglenes jellegű lakhatási problémával küzdő családok számára átmeneti megoldást biztosítson a családi egység megtartására. A szociális munka eszközeivel segítse önálló életvitelük megtartását, annak megteremtését.

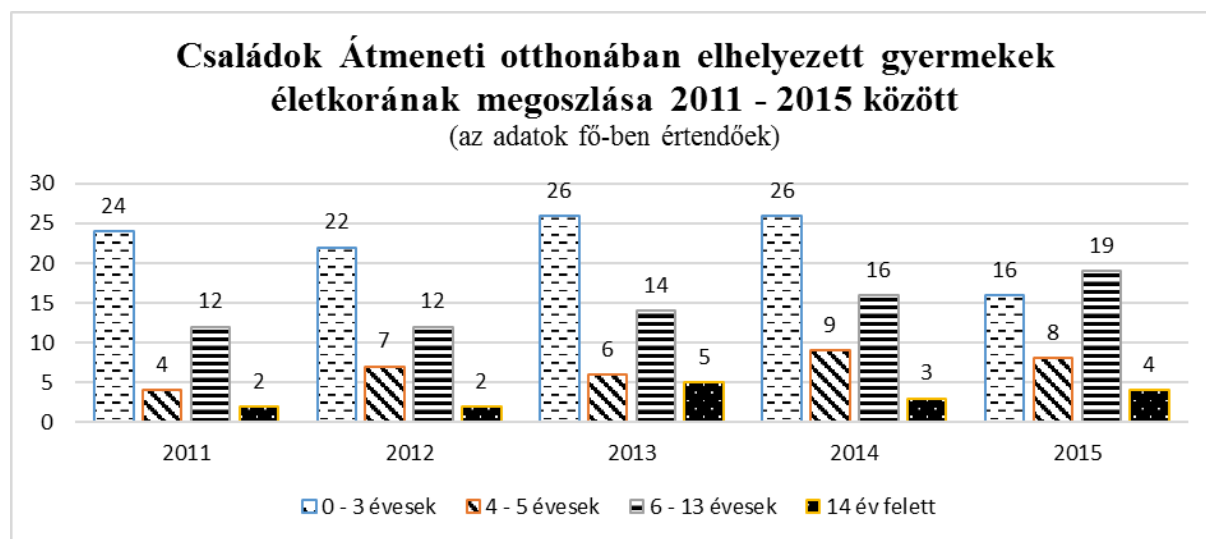
Az otthon segítséget nyújt azon élethelyzetek kezelésére, amelyek az átmeneti gondozás keretein belül megoldhatók (lakhatási nehézségek, családon belüli erőszak, munkahely elvesztése, család működési zavarai, életvezetési problémák, egészségügyi problémák) vagy csökkenthetők.

Szolgáltatást igénybevevők jellemzői

A családok átmeneti otthonának szolgáltatását **2015-ben 23 család** vette igénybe, ez összesen **83 fő ellátását jelentette** (47 fő gyermek, 36 fő felnőtt). Az átmeneti gondozást igénybevevő családok jellemzően maguk kezdeményezik az elhelyezésüket. Tárgy évben 16 családnak biztosított az otthon beköltözési lehetőséget, ebből 1 esetben várandós anya került elhelyezésre. Az ellátást igénybevevő családok többsége kapcsolatban állt a gyermekjóléti szolgálattal.

A 2015-ben elhelyezett 16 családból, egy kivételével mindegyiknél szerepet játszott a lakhatási probléma valamely formája. Hajléktalanná válás miatt 39 fő (11 család), elégtelen lakhatási körülmény miatt 4 fő (2 család), lakhatással összefüggő krízis helyzetbe kerülés miatt 4 fő (2 család) került ellátásba. Az otthonban elhelyezett családok többségére jellemző, hogy a szülők életvezetési problémával is küzdenek. Az előző évek adataival megegyező számba került elhelyezésre családi konfliktusok miatt 5 fő (2 család). Egy család esetében a szülők egészségügyi problémákkal is küzdöttek. Kisebbszámú jelent meg új problémaként a szülők szenvedélybetegsége, ami 2 család (6 fő) elhelyezésénél játszott szerepet.

Az elhelyezésre került gyermekek életkori mutatóit az elmúlt évekkel összehasonlítva az 1. ábra mutatja.

1.ábra

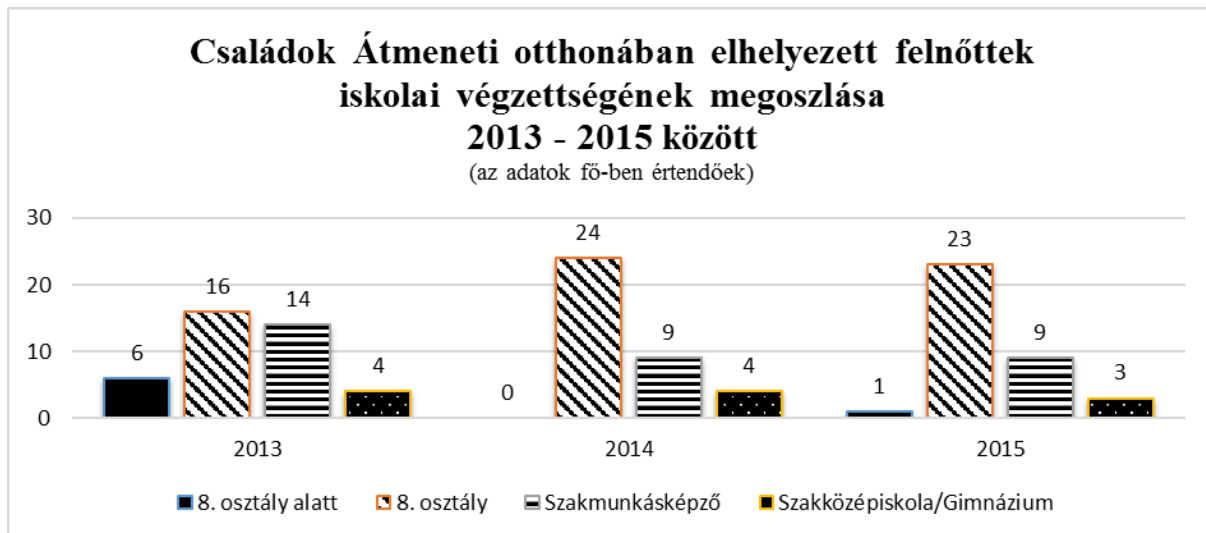
2015-ben a 6-13 éves korcsoportba tartozók voltak a legnagyobb számban, az elhelyezett gyermekek 40%-a (19 fő) tartozott közéjük. Őket követi 34%-kal a 0-3 éves (16 fő) gyermekek

korcsoportja, majd a 4-5 éves gyermekek 17%-kal (8 fő) illetve a 8, 5%-kal (4 fő) a 14 év felettiek.

Az ábrán látható, hogy a **0-3 éves gyermekek száma csökkent (10 fő) jelentősen a 2014-es évhez képest.**

A 2015-ben ellátott gyermekek szüleinek iskolai végzettségét vizsgálva megfigyelhetjük, hogy magas a 8 osztályt (23 fő) végzetek aránya, szakiskolát/szakmunkásképzőt (9 fő) végzett, és kis számban középfokú végzettséggel (3 fő) rendelkeztek a szülők. (2. ábra).

A nemek közötti eltéréseket vizsgálva, jelentős eltérést nem tapasztalható.

2. ábra

A 2015-ben az ellátott felnőttek 66,5%-a (24 fő) rendelkezett alkalmi vagy rendszeres munkával. 2015-ben az elhelyezett anyák munkaerő piaci szerepvállalása erősödött, ez részben magyarázható azzal is, hogy az elhelyezésre kerülő gyermekek életkori megoszlása emelkedett (lásd. 1. ábra). Az intézményben elhelyezett felnőttek közül 23 fő volt nő, ebből 11 fő gyesen volt, 11 fő rendszeres vagy alkalmi munkával rendelkezett, és 1 fő nappali tagozatos tanulmányokat folytatott. A felnőtt korú ellátott férfiak, mindegyike rendelkezett munkával.

Összességében a fő problémátípusok nem változtak az évek során. **A családok életét nehezítő tényezők nem egyenként jelennek meg, a kliensek problémáit nem lehet élesen elválasztani egymástól. A lakhatási problémák társulnak életvezetési, családi konfliktussal és anyagi problémákkal.**

Új kihívásként jelent meg a szülők pszichés betegsége, mely kihat az együttműködési készségükre és a gyermeknevelés területén speciális nehézségeket okoz.

2015-ben 11 család számára nyújtott elhelyezést az otthon krízis szobája. A 31 fő (11 felnőtt és 20 gyermek) összesen 88 napot töltött az otthonban. A krízis szobában elhelyezett családok jellemzően lakhatási problémák (hajléktalanná válás) és családi konfliktusok miatt kérték az otthon segítségét. Öt család esetében sikerült megoldani az elhelyezést kiváltó problémát. Hat család esetében vált szükségessé intézményben történő elhelyezés, ebből négy család került az otthonba. Egy anyát és gyermekét a Fészek Gyermekvédő Egyesület érdi gyermekotthona fogadott be, egy esetben - kapcsolaton belüli erőszak miatt – az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat bevonásával került a család krízis otthonba.

Gondozási idő és a hozzá kapcsolódó adatok

2015-ben 14 család költözött ki az intézményből. Az elsődleges kilépési forma az albérletbe történő kiköltözés ez 9 család, egy család szociális bérlakásba költözött. Egy esetben a család a kiköltözést követően visszatért az elhelyezést megelőző lakó környezetébe, egy család egyéb családtaghoz költözött. Három esetben vált szükségessé az ellátási idő lejártát megelőzően megszüntetni az elhelyezést.

Tárgy évben kiköltöző családok többsége (11 család) egy évnél rövidebb időt tartózkodott az otthonban. Mindössze 3 család töltött egy évnél hosszabb időt az intézményben.

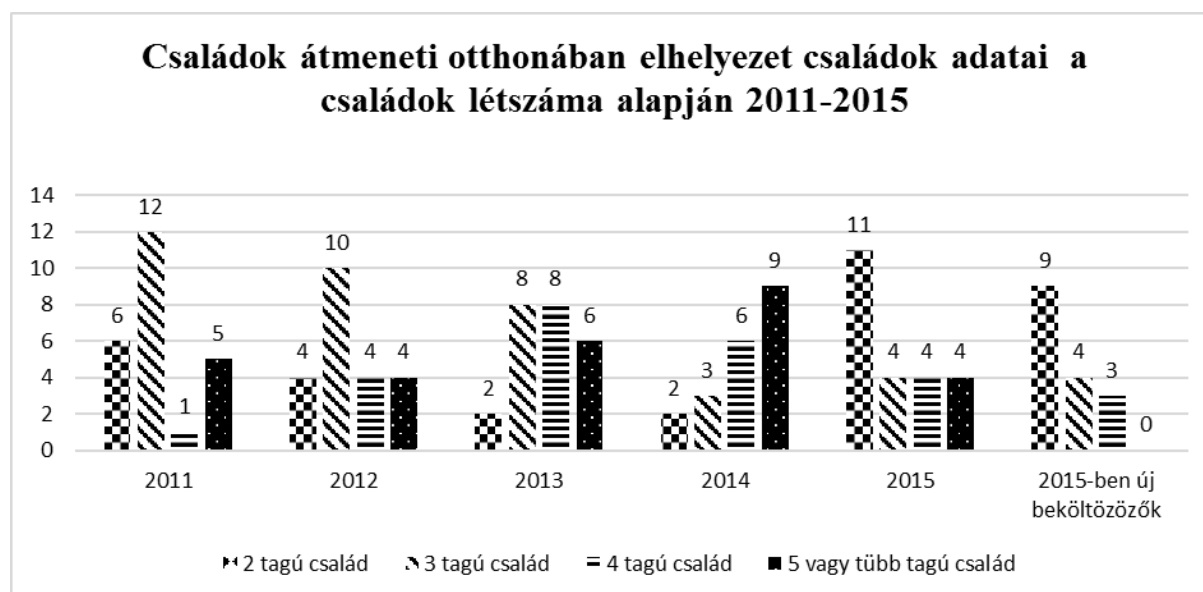
Összességében az elsődleges kilépési forma az albérletbe költözés, a többi kilépési forma csak nyomokban jelenik meg.

Az intézmény a korábbi évekkal ellentétben alacsonyabb kihasználtsággal működött. Az alacsonyabb kihasználtsági mutató nem az elhelyezést kérők kevesebb száma miatt alakult ki. Több tényező egyidejű megjelenése okozta, hogy az intézmény 2015-ben nem 100%-os kihasználtsággal működött.

Egyik ilyen tényező, hogy az elhelyezést kérő családok összetétele megváltozott. A 3. ábrán jól látható, hogy 2015-ben az ellátásban részesülő családok összetételében a gyermekét egyedül nevelő szülő volt a jellemző (48%). A folyamatot erősítette, hogy 2015-ben újonnan bekerülő családok között nem volt nagy létszámú család.

A maximális férőhely kihasználást nehezítette, hogy 1 hónapig - felújítási munkálatok miatt - nem lehetett családot költöztetni az egyik lakrészbe.

Az otthon éves **kihasználtsága 95,75%**, ami **38,3 fő/napos** igénybevételi átlagot jelent.

3.ábra

Térítési díj, és előtakarékosági adatok

Az intézményben 2015-ben 1. 499.462 Ft térítési díj került befizetésre. 2015. december 31-én a nyilvántartott tartozás (halmozott adat):**147.575 Ft** volt, ebből az ellátásban részesülő családok aktuális hátraléka: **82.900.Ft.**

A térítési díj fizetési kötelezettsége mellett a családoknak előtakarékoságot kell folytatni. **2015-ben az előtakarékosággként befizetett összeg 761.995 Ft,** ez az előző évhez képest csökkenést mutat. (5. ábra) **A kiköltöző családok összesen 673.260 Ft-ot takarítottak meg.** Ez átlagosan családonként 48.090 Ft-ot jelentett. Kimagaslóan magas előtakarékosági befizetés 1 esetben történt, a család 200.000 Ft-ot kapott kézhez kiköltözésekor.

4.-ábra

Az előírt térítési díjak mellett az előtakarékoság révén a családoknak lehetőségük van tartalékok képzésére, amely nagymértékben segíti a kiköltözésüket.

A szakmai munka tartalma

A szakmai munkát **1 fő csoportvezető-családgondozó, 3 fő családgondozó, 2 fő szakgondozó, továbbá megbízási szerződéssel mentálhigiénés szakember és jogász** végzi.

A szakmai munka fontos elve, hogy minden családhoz kapcsolódjon egy szakember, aki foglalkozik a családtagokat érintő problémákkal. A családgondozó feladata, hogy kiemelt figyelmet fordítson az adott család ügyeinek intézésére és szakmai segítésére.

A szakgondozók saját szakterületük ismereteivel segítik a szülőket a felmerülő egészségügyi problémák megoldásában: különböző betegségek felismerése, beteg gyermek ápolása, ehhez kapcsolódó teendők, táplálkozási és egyéb szokások alakítása.

Az otthonban heti 5 órában pszichopedagógus foglalkozik a különböző problémákkal küzdő gyermekekkel és szüleikkel. A szakember tevékenysége széles skálán mozog. Jellemzően életvezetési, gyermeknevelési tanácsokkal látja el a családokat, és segítséget nyújt

párkapcsolati problémákban vagy konfliktuskezelésben. Útmutatása alapján a családgondozók rendszeresen foglalkoznak a gyermekekkel, segítik őket tanulásukban, mely elősegíti az iskolai sikerélmény megalapozását, a különböző kognitív képességek fejlesztését. A szakember folyamatosan nagy leterheltséggel dolgozik.

Az intézményben folyamatosak a klubfoglalkozások (szülőknek és gyermekeknek) ezzel segítve szülői szerepek erősödését. A munkatársak szerveznek a gyermekeknek kreatív foglalkozásokat, játszóházat, az ünnepekhez kapcsolódó programokat. Ezzel is segítve a gyermekek készség és képesség fejlődését.

Az otthon jó kapcsolatot ápol a társintézményekkel. Kiemelendő ezek közül az egészségügyi szolgáltatók, háziorvosok, védőnők, a Katica Óvoda és a Zengő- Bongó Bölcsőde.

A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések

Dunaújváros Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala Jogi és Szervezési Igazgatóság Jogi, Szervezési és Intézményigazgatási Osztály az intézmény működésének törvényességi ellenőrzését végezte gyermekjóléti szolgálat esetében 2015. december 14-én, családok átmeneti otthonában 2015. december 15-én. Az ellenőrzés hiányosságokat nem tárt fel. Dunaújváros Megyei Jogú Város Közgyűlése 73/2016.(II.16.) határozatával az ellenőrzést elfogadta.

A gyermekjóléti szolgálat és a családok átmeneti otthona egyaránt határozatlan idejű működési engedéllyel rendelkezik.

Dunaújváros, 2016. március 31.

Tisztelettel:

Kissné Fekete Éva
intézményvezető